

Hangasmäen kartoittajan (Asko Määttä) mietteitä kartoituksesta

ISOM 2017 suomennoksesta kopioitua:

Kartan luettavuus on tärkein osa suunnistuskarttaa; avainsana on yleistäminen. Kartan yleistämisessä kartoittajan täytyy jatkuvasti miettiä kohteiden valintaa, yksinkertaistamista, (tahallaan väärin) sijoittamista ja liioittelua. Yleistäminen ei tarkoita kuitenkaan suurpiirteisesti tai jopa puutteellisesti tehtyä kartoitusta. Taidokkaasti yleistetyssä kartassa on kuvattu selkeästi kaikki sellainen maastotieto, josta on hyötyä suunnistussuorituksessa. Kartoittajan täytyy huomioida, että karttaa luetaan **kisavauhtia metsämaastossa juostaessa**, ja ihmisen silmillä sekä aivoilla on rajallinen havainnointikyky.

Yleistämisessä on kaksi vaihetta: valikoiva yleistäminen ja graafinen yleistäminen.

- Valikoiva yleistäminen on päätös, mitä kohteita kartalla esitetään. Kaksi tähän vaikuttavaa asiaa ovat kohteen merkittävyys suunnistajan kannalta ja kohteen vaikutus kartan luettavuuteen. Nämä kaksi asiaa ovat joskus ristiriidassa keskenään, **mutta kartan luettavuus ei saa koskaan kärsiä**. Siksi symbolien minimikoot on tärkeää ottaa huomioon valikoivaa yleistämistä tehtäessä.
- Graafinen yleistäminen vaikuttaa kartan selkeyteen. Yksinkertaistamista, (tahallaan väärin) sijoittamista ja liioittelua käytetään tähän.

Juostavuus riippuu maaston luonteesta (puuston ja aluskasvillisuuden tiheys, suot, kivisyys jne.). Juostavuus jaetaan viiteen vauhtikategoriaan. Jos nopeus tasaisessa ja helppokulkuisessa metsämaastossa on 4 min/km, niin kategoriat ovat seuraavat:

Prosentti määrä	Kuvaus	Esimerkkejä	Keskimääräinen nopeus min/km
>100%	Helppo juostavuus	Nurmikot tms., päällystetyt alueet, polut	<4
80-100%	Normaali juoksunopeus	Puoliavoin maasto, metsä	<5
60-80%	Hidas juostavuus	Kivinen maasto, hidastava aluskasvillisuus, tiheä kasvillisuus	5-6:40
20-60%	Kävely/vaikea juostavuus	Todella kivinen maasto, hidastava aluskasvillisuus, tiheä kasvillisuus	6:40-20
<20%	Erittäin hidas eteneminen	Erittäin kivinen maasto, hyvin tiheä kasvillisuus	>20

Näitä periaatteita olen yrittänyt pitää mielessä tätäkin karttaa tehdessä.

Eniten varmaankin kysymyksiä herää kivien ja pistekumpareiden valinnasta ja juoksukelpoisuuden kuvaamisesta.

Elimäellä, kuten myös yleisesti eteläisessä Kymenlaaksossa maasto kivillä ”siunattu”: on tehtävä ”raakaa” valintayleistystä. Hangasmäen kartasta on turha etsiä alle 1,5 metriä korkeita kiviä. Rapakivialueen erikoisuus ovat pistekumpareiksi kuvatut, sokeritopan näköiset kumpareet. Niiden minimikorkeutena olen käyttänyt samaa 1,5 metriä kuten kivillä. Kaikki kartan rapakivikumpareet on kuvattu johdonmukaisesti pistekumpareina.

Juoksukelpoisuuden olen kuvannut pääsarjalaisen, juoksuvoimaisen suunnistajan näkövinkkelistä. Meidän koukkupolvisten vauhti hidastuu vähäisemmässä risukossa. Hidastava vihreä ja pystyvihreä on kulkukelpoisuuden kuvaus, ei metsänhoidon.

Vinkki:

Lukaiskaapa joskus ISOM 2017 suunnistuskartan kuvausohje: [ISOM 2017](#)